

Miten historiaa tulisi opettaa?

EERO KITUNEN

O sallistuin muutama vuosi sitten eduskunnan sivistysvaliokunnan kokoukseen, jossa keskusteltiin siitä, minkälaisia tietoja ja taitoja suomalainen koulujärjestelmä ja erityisesti historian ja yhteiskuntaopin oppiaineet opettavat. Kun puhuin siitä, että koulu opettaa tekemään töitä järjestelmällisesti ja itseohjautuvasti, eräs toinen keskusteluun kutsusta osallistunut, joka ei työskennellyt koulutusosalalla, väitti, ettei hänelle ole tällaista koulussa opetettu. Kansalaisten käsitykset historian opetuksesta, ja kouluopetuksesta ylipäänsä, perustuvat luultavasti usein muistikuviiin omista, ehkä jopa vuosikymmeniä vanhoista kokemuksista.

Opettajat ovat ehdottomasti asiantuntevia kertomaan, miten esimerkiksi historiaa ja yhteiskuntaoppia Suomessa opetetaan ja miten sitä tulisi opettaa. Opetuksen nykytilasta ja sen kehittämisestä on silti hyvä olla muitakin näkökulmia. Ennen kaikkea tarvitaan didaktista tutkimusta.

Onkin tärkeää, että siitä, miten historiaa Suomessa opetetaan, on ilmestynyt uutta tutkimustietoa. Tutkijat Jukka Rantala, Mikko Puustinen, Amna Khawaja, Marko van den Berg ja Najat Ouakrim-Soivio ovat julkaisseet teoksen Näinkö historiaa opitaan? (2020). Teoksen kirjoittajista Khawaja ja Puustinen havainnoivat sitä varten historian opetusta alakouluissa ja lukioissa yli sadan oppitunnin ajan.

Näinkö historiaa opitaan? -teoksen yleinen johtopäätös on, että sisältötieto hallitsee historian opetusta. Sen tekijät eivät pidä tätä hyvänä asiana. Heidän mukaansa oppilaiden olisi opittava näkemään historia pikemminkin tutkimusprosessina kuin valmiina tietomassana. Tähän suuntaan myös opetussuunnitelmat historian opetusta ohjaavat. Toisaalta teoksen tekijät toteavat, että vaikka ajattelun taitoihin ei syvennytä riittävästi, on historian opetus Suomessa kuitenkin laadukasta.

Näinkö historiaa opitaan? -teos herättää pohtimaan, kumpi on historian opetuksessa tärkeämpää, tiedot vai taidot. Keskittie lienee tässäkin paras ratkaisu. Jos historian opetus keskittyy vain taitojen

"Kumpi on historian opetuksessa tärkeämpää, tiedot vai taidot?"

kehittämiseen, saattaa käydä niin, että se menettää ominaisluonteensa menneisyyttä kokonaisuutena hahmottavana oppiaineena. Tällöin on vaarana, että sitä ryhdytään pitämään vain muiden oppiaineiden, esimerkiksi äidinkielen, apuoppiaineena.

Näinkö historiaa opitaan? -teosta varten ei tehty empiirisiä havaintoja yläkoulujen historian opetuksesta. Olisi kiinnostavaa saada vertailevaa tietoa yläkoulun ja lukion opetusmenetelmistä. Kiinnostavaa olisi myös tietää, miten aineenopettajan ja luokanopettajan opettamat historian tunnit eroavat toisistaan alakoulussa vai eroavatko laisinkaan.

Joka tapauksessa soisi, että tekeillä, tai ainakin suunnitteilla, olisi vastaavanlainen yhteiskuntaopin opetusta tutkiva teos. ■

Kirjoittaja on HYOL ry:n hallituksen puheenjohtaja.